

Asia: VN/23855/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tupakkaverosta annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoaiheeseen liittyen ja lausuu seuraavaa:

Kaupan liitto kannattaa savuttomien nikotiinituotteiden, kuten nikotiinipussien, ottamista tupakkalain soveltamisalan piiriin. Savuttomien nikotiinituotteiden sallittu, mutta säädelty myynti on lähtökohtaisesti tehokas keino ehkäisemään nuorisokäyttöä, laitonta kauppaa ja harmaatuontia.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaan nikotiinipussien verotaso mitoitetaan siten, ettei se merkittävästi ohjaa kulutusta pois verollisesta myynnistä ja että se ohjaa vähentämään tupakoinnista aiheutuvia haittoja. Kaupan liiton mukaan on huomattava riski siihen, että hallitusohjelman tavoite ei toteudu esitysluonnoksessa esitetyillä verotasoilla. Nikotiinipussien ja muiden savuttomien nikotiinituotteiden verotuksessa on erityisen tärkeää seurata naapurimaiden, etenkin Ruotsin ja Viron, verotasoja ja myyntihintoja. Esitysluonnoksessa savuttomien nikotiinituotteiden verotaso on asetettu huomattavan korkealle suhteessa edellä mainittuihin naapurimaihin. Esitysluonnoksen tasoilla Suomessa verotettaisiin savuttomia nikotiinituotteita yli puolitoistakertaisesti Viroon nähden ja kymmenkertaisesti Ruotsiin nähden. Esitetyillä verotasoilla kannustimet nikotiinipussien maahantuonnille ja harmaalle taloudelle säilyvät, joka johtaa siihen, että verotulot jäävät kertymättä Suomeen. On myös huomattava, että tuotteiden markkina on vasta kehitymässä, joten verotason määrittäminen on ratkaisevassa asemassa jatkossa Suomeen maksettavien verotuottojen kannalta. Kaupan liitto esittää, että savuttomien nikotiinituotteiden verotasoja alennetaan esitysluonnoksessa esitetystä tasosta.

Hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti verotuksen tulisi ohjata vähentämään tupakoinnin haittoja. Tupakkaa sisältämättömät nikotiinituotteet voivat osaltaan tukea kulutuksen siirtymistä pois perinteisistä savukkeista vähemmän haitallisiin tuotteisiin. Ohjaavaa vaikutusta tulisi tukea ja

vahvistaa verotuksella. Esimerkiksi Ruotsissa tupakkaverostrategia perustuu suhteelliseen verotukseen, joka määräytyy tuotteen riskin mukaisesti. Vuonna 2023 Ruotsissa nikotiinipussien verotaso on noin 8 prosenttia savukkeiden verotasoon verrattuna. Kaupan liitto pitää tärkeänä, että myös Suomessa nikotiinipussien ja muiden savuttomien ja tupakattomien nikotiinituotteiden verotaso oli esitettyä alemmalla tasolla, jotta se tehokkaasti ohjaisi kulutusta tupakattomiin tuotteisiin.

Veron laskeminen ja tilittäminen

Esitysluonnoksen mukaan savuttomista nikotiinituotteista kannettaisiin sekä yksikköveroa että vähittäismyyntihintaan perustuvaa arvoveroa. Kaupan liitto pitää esitettyä valmisteveromallia hallinnollisesti raskaana ja hyvin monimutkaisena.

Kaupan liiton mukaan painoon perustuva yksikkövero on mallina sinänsä toimiva. Verotaso säädettyä on kuitenkin otettava huomioon hallitusohjelmassakin mainitut kulutusta ohjaavat vaikutukset; ensinnäkin kulutus on saatava siirtymään verottomista kanavista Suomessa verotettuihin ja toiseksi verotuksella tulee lisätä tupakattomien tuotteiden houkuttelevuutta suhteessa perinteisiin savukkeisiin.

Arvovero puolestaan herättää monimutkaisuudessaan kysymyksiä. Arvoveron määrän laskenta riippuu tuotteen hinnasta. Kaupan liitto korostaa, että hallituksen esitysluonnoksesta ei käy yksiselitteisesti ilmi kenen vastuulla veron tilittäminen on, kuka määrittää tuotteen hinnan ja mikä hetki ylipäätään määrittää velvollisuuden suorittaa vero. Lisäksi on epäselvää, miten arvoveron laskennan pohjalla olevan hinnan muuttumattomuutta ja oikeellisuutta valvotaan. Kaupan liitto huomauttaa, että monimutkainen arvoveromalli voi johtaa tuotetoimittajien piirissä kilpailun puutteeseen ja staattiseen markkinaan.

Kunnioitavasti

KAUPAN LIITTO

Mari Kiviniemi
toimitusjohtaja

Toni Jääskeläinen
johtava asiantuntija

Jääskeläinen Toni
Kaupan liitto ry